

in druge zanimivosti, katere ima v stanovanju, in ko sem se slednjič moral posloviti, me je odslovil jako prijazno in povabil, naj ga ob priliki zopet obiščem.

V. Dva „obiska“.

„Obisk“ se imenuje v ruskem policijskem žargonu policijska hišna preiskava. Kako se vrše take preiskave, evo vam dva slučaja:

V Varšavi sem bil večkrat povabljen na čaj h gospodu profesorju dr. Tadeju Korzonu. On je knjižničar v zasebni knjižnici grofa Zamojskega, znan učenjak in pisatelj. Po poklicu je zgodovinar in je napisal več zgodovinskih del in razprav. Doma je iz Minska na Beloruskem in ima za sabo jako ro-

vojaško sodišče, ki ga je, ne da bi mu dokazalo kaj konkretnega, obsodilo na smrt „čez povješeno“ bajé radi njegovega revolucijskega delovanja. Pravi vzrok je pa bil, ker se je čutil častnik, katerega je profesor Korzon prijemal radi ugrabljenih knjig, razžaljenega in se je hotel nad njim maščevati in ga prisiliti, da bi se pred njim ponižal in ga prosil za pomiloščenje. Toda, ko so Korzonu naznanili smrtno obsodbo in ga vprašali, če ne mara prositi za pomiloščenje, je odvrnil: „Vse ste tako lepo naredili, da ni treba ničesar popravljati.“ Tako bi imel mladi Korzon biti obešen. Toda v zadnjem trenutku že so ga pa sami od sebe pomilostili v dosmrtno pregnanstvo, v Turkestan, a čez osem let je bil popolnoma pomiloščen in se je smel vrniti v Varšavo.

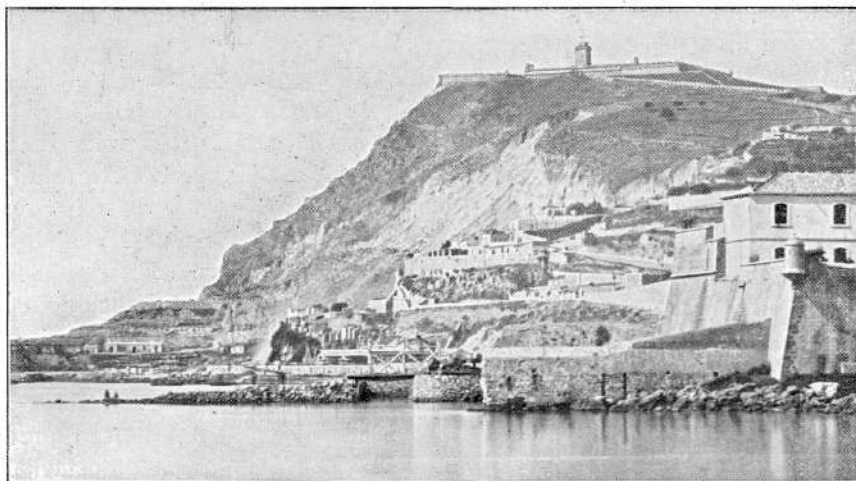
Med potjo se mu je pa prigodila še majhna neprijetnost. Ko je šel skozi ljubelsko gubernijo, je hotel spotoma obiskati nekega znanca veleposestnika. Ker je pa, kot bivši politični pregnanec, bil še vedno kolikor toliko sumljiv in ni imel popolne državljanske svobode, je prosil varšavskega generalnega gubernatorja dovoljenja, da se sme med potjo ustaviti pri svojem prijatelju v Ljubeljskem, in dobil je tudi res pismeno dovoljenje, da sme tam ostati mesec dni.

Toda profesor Korzon in varšavski generalni gubernator sta naredila račun, okrajni glavar ga je pa prečrtal. Ko se je namreč ustavil profesor Korzon pri svojem prijatelju, je kmalu prišlo od okrajnega glavarja povelje, da on, kot politični kaznjene, nima pravice prebivati v njegovem okraju. Korzon je pokazal svoje pismeno dovoljenje, okrajni glavar je pa odgovoril: „To dovoljenje je dano vam, ne meni. Torej mene nič ne briga. Jaz nisem ničesar dobil od gubernatorja in ničesar ne vem.“

Slednjič sta vendar naredila tak kompromis, da se bosta obrnila na generalnega gubernatorja in mu pojasnila položaj. Dotlej pa lahko Korzon počaka pri svojem prijatelju.

Čez nekaj manj kot dva tedna je res prišel odlok generalnega gubernatorja na okrajnega glavarja, da ima profesor Korzon pravico pri svojem prijatelju ostati en mesec in okrajni glavar je to uradno naznanil Korzonu.

Tako je bil mir do odhoda. Ko je pa pretekel določeni mesec, je hotel Korzon odpotovati dalje in

FORT MONJUICH PRI BARCELONI

mantično preteklost. V svoji mladosti je bil nekoč obsojen na smrt, potem pa pomiloščen na dosmrtno pregnanstvo v Sibirijo. Vzrok obsodbe je bil, kot mi je nekoč sedaj že osiveli starček pripovedoval sledeči:

Nekoč je prišel k njemu „obisk“, neki častnik s policijskimi vojaki, iskat necenzuralnih knjig. Takrat, ko je bila vsaka, tudi strogo znanstvena, v tujini natisnjena knjiga prepovedana, a doma na Ruskem ni bilo mogoče ničesar tiskati, seveda ni bilo posebno težko najti pri ljudeh, ki se pečajo s slovom, kakšne prepovedane knjige. Toda pri Korzonu vseeno niso ničesar našli. Da bi prikriji blamažo, so mu pobrali nekaj drugih, dovoljenih knjig ter jih vzeli s seboj, češ, da jih morajo doma natančneje pregledati. Profesor Korzon je čakal — kot mi je pripovedoval — nekaj mesecev, da bi mu knjige vrnili, oziroma sporočili, kaj je ž njimi. Ker pa le ni bilo ničesar, je pričel sam stvar drezati in zahtevati, naj mu vrnejo njegove knjige. Tako je stvar prišla v tek. Bilo je vojno stanje in prišel je pred